

57 VUOTTA VAPAAEHTOISTA MAANPUOLUSTUSTYÖTÄ

MAANPUOLUSTAJA

Maanpuolustuskiltojen jäsenlehti • 2/2020

Maanpuolustaja

Maanpuolustuskieltojen liitto
ry:n jäsenlehti
www.mpkl.fi

Toimitus

MPKL ry, Döbelninkatu 2,
00260 Helsinki
www.mpkl.fi

Jäsenmaksu- ja jäsenrekisteriasiat

Sari Fagerström
p. (09) 4056 2010 (klo 10-14)
jasenasiat@mpkl.fi

Vastaava päätoimittaja

Anu Varjonen

Kustantaja

Kustannus Oy Suomen Mies
Döbelninkatu 2
00260 Helsinki
010 423 8380
www.suomensotilas.fi

Kannen kuva

Puolustusvoimat

MAANPUOLUSTAJA

Maanpuolustuskieltojen jäsenlehti

Sisällys

- 6 Kevään ja kesän tapahtumia Oulun alueella
- 10 Pohjois-Pohjanmaan Ilmatorjuntakilta ry valittiin vuoden killaksi
- 12 Pohjan Pioneerikilta rakensi 28. sillan Lumijoelle
- 16 Sotahistoriallisen sillan kunnostus Kuhmon Jyrkänkoscilla
- 20 Alkuvuoden veteraani- ja maanpuolustustyön muistotilaisuudet koruttomina – samalla koronattomina
- 26 Merikuljetukset osa Suomenlinnan Rannikkotyökistökiljan toimintaa saaristossa
- 29 Troijan hevonen
- 30 Salpalinja ja Raatteentie
- 40 KEVA78 poistettiin käytöstä
- 42 Ilmatorjunnan Severi-tutka Parkanoon tulevaan sotamuseoon
- 43 Maanpuolustuksen opetuksesta kansakoulussa
- 45 Pirkanmaan viestikitalaisia etäsotilasmarssilla
- 46 Mikä ihmeen taistelunjohtokone?
- 47 Kauhun tasapainon synty
- 51 Ydinpommia kuljettaneen sotalaiven synkkä kohtalo
- 52 Ilmataisteluliikchedinnän perusteita

Alkuvuoden veteraani- ja maanpuolustustyön muistotilaisuudet koruttomina – samalla koronattomina

Keväällä maahamme levinnyt koronapandemia mullisti – yhteiskuntamme muiden toimintojen tapaan – sotaveteraanien ja maanpuolustusjärjestöjen alkuvuoden toimintakalenterin ja suunniteltujen tilaisuuksien toteutusedellytykset.

■ ILKKA VIRTANEN
ÖSTERBOTTENS FÖRSVARSGILLE
– POHJANMAAN
MAANPUOLUSTUSKILTA R.F.

Oikeastaan vain Tammi-sunnuntain muistojuhlat ja MPKL:n perinteinen TURPO-seminaari ehdittiin järjestää tavanomaiseen tapaan. Mutta esimerkiksi Pohjanmaan aluetoimiston alueella päätettiin, että normaaliin toimintakalenteriin sisältyvät juhla- ja muistotilaisuudet järjestetään olosuhteisiin sopeuttamalla, pääosin ilman yleisöä ja muutoinkin mukana olijoiden turvallisuus taan. Katsottiin, että on tärkeää osoittaa sekä sotaveteraaneille että nuoremmille sukupolville kansakunnan muistin toimivan. Isänmaan ja sen turvallisuuden hyväksi tehtyä työtä ei ole unohdettu. Tarkastelen kirjoituksessani näitä ta-

pahtumia Vaasassa siltä osin kuin olin mukana niitä Pohjanmaan Maanpuolustuskillan edustajana toteuttamassa.

Talvisodan muistopäivä

Talvisodan päättyminen 13.3.1940 sai keväällä tavanomaista enemmän huomiota osakseen, tulihan tapahtumasta silloin kuluneeksi 80 vuotta. Muistopäivälle 13.3.2020 oli suunniteltu merkittäviä sekä valtakunnallisesti ohjeistettuja että paikallisia muistotilaisuuksia. Suomen Sotaveteraaniliitto esimerkiksi suositteli kynttilälyhtyjen samanaikaista klo 18 tapahtuvaa sytyttämistä ja seppeleen laskua maamme kaikilla sankarihautoilla. Kynttilöitä tuli olla 105

kappaletta kuvaamaan jokaista talvisodan taistelupäivää. Vaasassa päätettiin toimia ohjeistuksen mukaan. Sitä täydennettiin sotaveteraanien perinteisiin kuuluvalla seppeleen laskulla talvisodan aikaisen Merenkurkun jäätien ”Kultainen käsi” -muistomerkillä hautausmaihin liittyvällä puistoalueella. Kynttilälyhdyillä muodostettiin lisäksi numerosarja 105 **Pekka Jylhän** suunnitteleman muistomerkin oheen. Suunnitelmissa oli myös järjestää kynttiläseremonian jälkeen Vaasan kirkossa hartaus- ja konserttilaisuus, mutta tästä jouduttiin luopumaan juuri voimaan astuneiden yli 500 henkeä käsittävien yleisötilaisuuksien järjestämiskielon johdosta.

ILKKA VIRTANEN

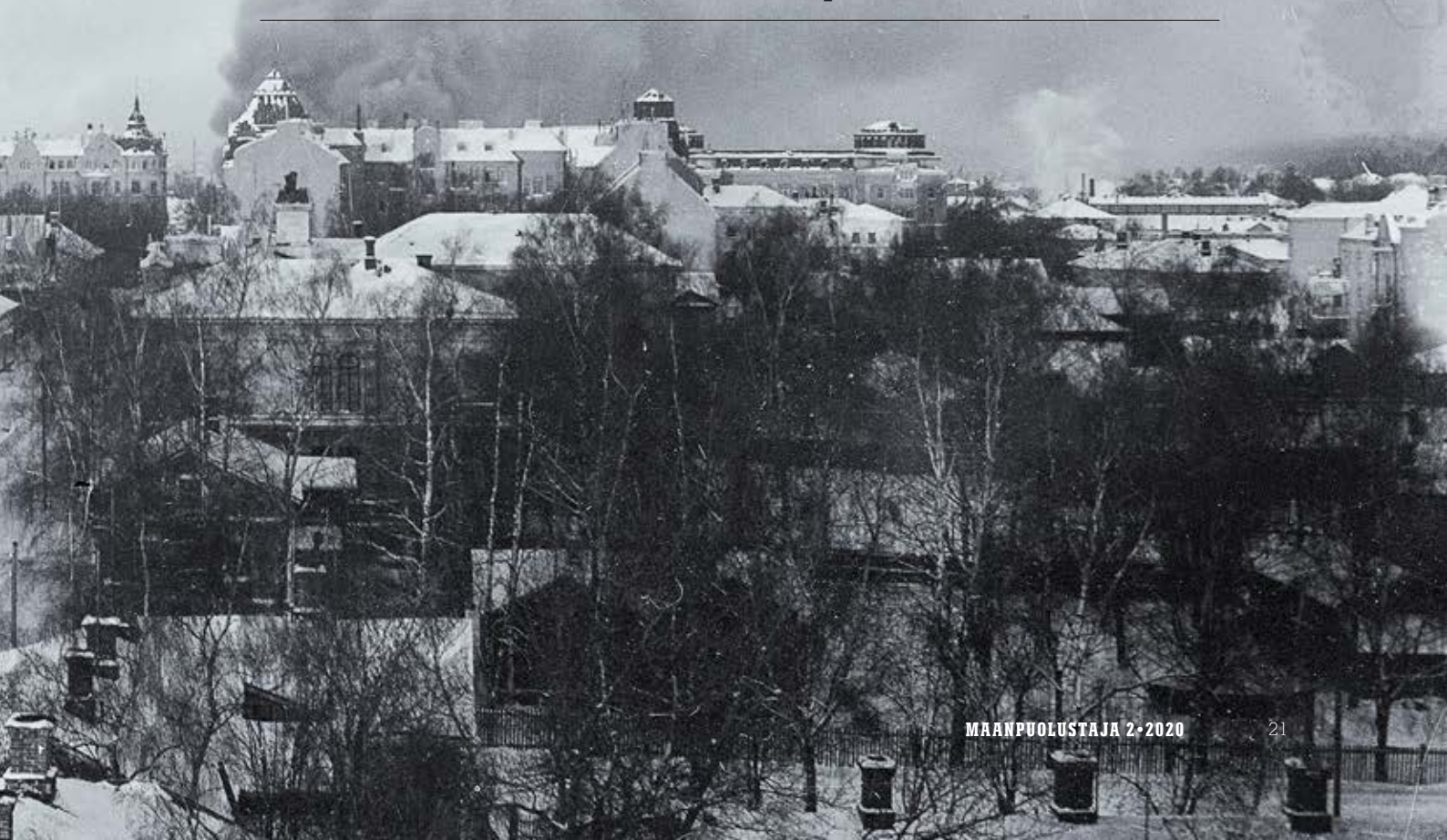
Rautatieläisten Pro Patria -taulu

Paikallisena toteutuksena koettiin Vaasan rautatieasemalla rautatieläisten Pro Patria -muistotaulun uudelleen paljastus. Vaasan rautatieasemalle oli sotien jälkeen sijoitettu sodissa

■ Talvisodan aikaisen Uumaja–Vaasa-jäätien muistomerkki ”Kultainen käsi” on saanut sotaveteraanien seppeleen seurakseen, kynttilälyhdytjen numerosarja muistuttaa koetuista 105 raskaasta taistelupäivästä.

■ Alla aukeaman SA-kuvassa talvisodan aikainen kuva pommitetusta Vaasasta. Vasemmalla Vaasan vesitorni.

Kynttilöitä tuli olla 105 kappaletta kuvaamaan jokaista talvisodan taistelupäivää.

■ Vaasan rautatieläisten Pro Patria -muistotaulu on palautettu Vaasan aseman yleisötiloihin. Uudelleen paljastuksen suorittivat Armas Rinne (vas.) ja Mauri Vieri. Suomen lipun ohella Vaasan Reserviupseeripiirin ja Pohjanmaan Maanpuolustuskillan liput juhlistavat tilaisuutta.

Rautatieaseman Pro Patria -muistotaululla on vahva kytkentä talvisotaan...

menehtyneiden Vaasan rautatiepiirin rautatieläisten Pro Patria -muistotaulu. Taulussa oli 35 menehtyneen rautatieläisen nimet, näistä 30 oli menehtynyt asevelvollisina, viisi oli saanut surmansa Vaasan pommituksissa talvisodan aikana. Muistotaulu oli pitkään esillä aseman yleisötiloissa. VR myi useita vuosia sitten aseman, ja se siirtyi yksityiseen omistukseen. Asemalle tuli useita eri alojen toimijoita, joiden seinille muistotaulun ei katsottu sopivan, vaan se siirrettiin VR:n käyttöön jääneeseen tilaan, jota käytetään lähinnä veturinkuljettajien ja konduktöörien taukotilana. Taulu oli tilassa asianmukaisesti esillä, mutta se ei ollut enää matkustavan yleisön nähtävissä.

Eräät isänmaalliset historianharrastajat lähtivät selvittämään aseman yleisötilasta kadonneen muistotaulun kohtaloa ja saivat selville sen uuden sijainnin. Yksityishenkilöinä he eivät pystyneet yksin vaikuttamaan taulun siirtämiseen takaisin tiloihin, joihin matkustavalla yleisöllä on pääsy. He kääntyivät Pohjanmaan Maanpuolustuskillan puoleen, jonka tiesivät olleen aktiivinen monissa maanpuolustukseen liittyvissä muistomerkkihankkeissa. Mukaan pyydettiin myös Vaasan Reserviupseeripiiri, joka on niin ikään ollut toteuttamassa useita muistomerkkihankkeita.

Neuvottelut kiinteistön omistavan yhtiön kanssa johtivat taulun siirron osalta myönteiseen tulokseen,

ja taululle löydettiin edustava paikka vanhan asemarakennuksen laituritasanteen puoleisella ulkoseinällä uuden lasiseinäisen ja katetun terrassin suojassa. Täällä se on jälleen yleisön nähtävissä. Tehtävän vaatavuudesta johtuen muistotaulu siirrettiin ammatillisvoimin, Pohjanmaan Maanpuolustuskilta vastasi siirtotyön kustannuksista.

Rautatieaseman Pro Patria -muistotaululla on vahva kytkentä talvisotaan sekä talvisodan pommituksissa menehtyneiden että taisteluiden seurauksena menehtyneiden muodossa. Työryhmä päätti kunnioittaa sekä muistotaulussa mainittujen että kaikkien muiden sodissa menehtyneiden muistoa järjestämällä pienimuotoi-

RAIMO LATVALA

ILKKA VIRTANEN

■ Yllä: Raimo Latvala ja Sauli Lassila laskemassa sotainvalidien ja sotaveteraanien seppelettä Sankarimuistomerkillä kaatuneitten muistopäivänä 17.5.2020.

■ Vasemmalla: Kaupunginjohtaja Tomas Häyry ja Vaasan aluetoimiston päällikkö everstiluutnantti Mauri Etelämäki ovat laskeneet seppeleen Suomen Vapaudenpatsaalle kansallisena veteraanipäivänä 27.4.2020.

Puolustusvoimien lippujuhlapäivän 4.6.2020 vietto noudatti edelleen aiemmin valittua korutonta linjaa.

sen, vallitseviin olosuhteisiin sopeutun rautatieläisten Pro Patria -taulun uudelleenpaljastustilaisuuden talvisodan päättymisen 80-vuotismuistopäivänä. Muistotaulun paljastivat **Armas Rinne** hankkeen alullepanijana sekä **Mauri Vieri**, jonka **Paavo**-veljen ja **Aarno**-serkun nimet ovat taulussa.

Kansallinen veteraanipäivä

Kansallisen veteraanipäivän Vaasan juhla on vuodesta 2018 lähtien järjestetty erityisesti veteraaneille suunnattuna muistotilaisuutena ulkotiloissa Vaasan torilla sijaitsevalle Suomen Vapaudenpatsaalle. Ohjelmassa on ollut juhlapuhe, nuorten esittämää musiikkia sekä seppeleen-

lasku. Maanpuolustusjärjestöjen lippulinna on ollut järjestäytyneenä kunnianosoitukseen patsaalla. Tilaisuuden jälkeen veteraaneille on järjestetty kahvitilaisuus läheisen Vaasan kirkon kryptassa. Vaasan peruskouluissa on lisäksi vuoroperiaatteella järjestetty vuorossa olevan koulun oppilaille juhlatilaisuus, jonka ohjelmassa on ollut puhe nuorille, Kuula-opiston opiskelijoiden esittämää musiikkia sekä veteraanin puheenvuoro. Näin olivat suunnitelmat tällekin vuodelle. Koronarajoitukset ja veteraanien turvallisuudesta huolehtiminen johtivat kuitenkin pelkistettyyn toteutukseen, seppeleen laskuun Suomen Vapaudenpatsaalle.

Kaatuneitten muistopäivä

Kaatuneitten muistopäivänä 17.5.2020 noudatettiin veteraanipäivän tapaan turvallisuusnäkökohdat huomioon otettavaa pelkistettyä linjaa. Normaali-ohjelmasta toteutettiin vain seppeleenlaskut Vaasan vanhan hautausmaan sankarimuistomerkillä. Tilaisuudessa laskettiin Puolustusvoimien, Vaasan kaupungin, seurakuntien sekä sotaveteraanien ja sotainvalidien seppeleet.

Puolustusvoimien lippujuhlapäivä

Puolustusvoimien lippujuhlapäivän 4.6.2020 vietto noudatti edelleen aiemmin valittua korutonta linjaa. Kasarmintorin Perinnemuurilla suorit-

■ Vaasalaiset saivat ihailla lippujuhlapäivänä hävittäjälaivueen lentoa yli kaupungin.

tiin juhlallinen lipunnosto klo 9, ja sen jälkeen muurille laskettiin Puolustusvoimien, Vaasan kaupungin ja seurakuntien yhteinen seppeli. Myöhemmin päivällä Vaasa pääsi entisenä varuskunta-kaupunkina osalliseksi Ilmavoimien näyttävästä ylilennosta.

Alkuvuosi 2020 opetti meidät totuttamaan siihen, että tehtyjä suunnitelmia ei voida aina välttämättä toteuttaa ja että vuodesta toiseen toistuneista perinteisistä tapahtumistakin joudutaan luopumaan tai ne voidaan järjestää vain uusissa pelkistetyissä muodoissa. Maanpuolustukseen ja sotaveteraanien luomaan perintöön liittyvien muisto- ja juhlapäivien yhteydessä on kuitenkin tärkeää, että niitä ei poikkeuksellisinakin aikoinakaan unohdeta vaan ne pidetään jossakin olosuhteiden sallimassa muodossa ohjelmassa. Näin tehtäessä viestitään, että kansakunnan muisti toimii sille tärkeiden asioiden yhteydessä. Nyt elämässämme ajassa muisto- ja juhlapäivien vieton koruttomuus – ja sen ansiosta koronattomuus – on varmin tapa toimia tässä hengessä.

ILKKA VIRTANEN

***Nyt elämässämme ajassa
muisto- ja juhlapäivien
vieton koruttomuus – ja sen
ansiosta koronattomuus
– on varmin tapa toimia
tässä hengessä.***

■ Kasarmintorin lipunnostoa johtaa kapteeni Tom Sundell. Lipunnostoa seuraavat seppelienlaskijat Tuulikki Kouhi (seurakunnat), Christina Knookala (Vaasan kaupunki) ja Pohjanmaan aluetoimiston päällikkö everstiluutnantti Mauri Etelämäki.